

■ Rozhovor týdne s

**Elenou Stibůrkovou,
předsedkyní České
společnosti pro jakost**

Proč jste se při přípravě konference From Farm to Fork zaměřili právě na téma „Z farmy na vidličku“?

Naše společnost se dlouhodobě zabývá otázkou kvality a bezpečnosti potravin, a to v celém potravinovém řetězci, tudíž od zemědělské výroby přes zpracování, distribuci, prodej až pro veřejné stravování. Proto se jako název této tradiční konference dlouhodobě používá pojem „From Farm To Fork“, tedy z farmy na vidličku. A samozřejmě stejně pojmenovaná strategie bude jedním z témat této konference, která se uskuteční 10. listopadu v Praze.

Očekáváte, že závěry z této akce ovlivní uvažování o kvalitě i bezpečnosti potravin a směřování kvality v oblasti produkce?

Naše konference si klade za cíl především sdílení nejlepší praxe v oblasti kvality, a to nejen od přednášejících směrem k účastníkům, ale i mezi účastníky samotnými. I přes situaci, která nepřeje fyzicky blízkým setkáním, umožní formát akce – prezentaci i on-line bezpečnou komunikaci mezi účastníky. Realisticky však nelze od konference očekávat skokovou změnu v oblasti kvality a bezpečnosti potravin, ale určitě zazní mnoho námětů, které napomohou postupnému zlepšování kvality potravinářské produkce i kvality a efektivitu řízení podniků. Postupné zlepšování je především běh na dlouhou trať, i když i se skokovými změnami se setkáváme.

Co bude dále konkrétním obsahem připravované konference?

V rámci letošní konference se zaměříme nejen na oblast kvality a bezpečnosti potravin, ale pozornost bude věnována i tématu digitalizace a robotizace v oblasti zemědělství, potravinářství a obchodu. Předneseny budou například zajímavé příspěvky na téma, jak využít umělou inteligenci v kontrole kvality zemědělských produktů a možnosti dalších opatření vedoucích ke zvyšování produktivity a snižování závislosti na monotónní lidské práci. Zazní příspěvky od všech důležitých zainteresovaných stran; tudíž kro-

mé producentů a zpracovatelů i od zástupců státní správy včetně dozorových orgánů. Ráda bych zdůraznila, že odborná náplň programu byla sestavována ve spolupráci se Svazem obchodu a cestovního ruchu ČR, který je opakovaně partnerem této konference.

Jak hodnotíte strategii EU „Z farmy na vidličku“?

Témata jako udržitelnost, kvalita, společenská odpovědnost a pozitivní dopady na životní prostředí rezonují v posledních deseti letech velmi intenzivně. Zmiňovaná strategie EU tuto množinu preferovaných principů doplňuje, a vytváří tak rámec pro posílení trvale udržitelného potravinového systému.

Očekáváte nějaké problémy v jejím naplňování?

Strategie jsou vždy naplňovány přes dílčí cíle a je důležité, aby byly nastaveny ambiciózně, avšak dosažitelně. A právě zde může být problém při určování národních cílů – jak z pohledu dosažitelnosti, tak udržení konkurenceschopnosti producentů.

Reprezentujete spolek, který zastřešuje aktivity v oblasti kvality napříč různými obory. Dokážete srovnat přístupy ke kvalitě mezi jednotlivými obory?

Zjednodušeně se dá říci, že lidry v oblasti kvality jsou výrobci automobilů a celý jejich dodavatelský řetězec, kde na kvalitě velmi záleží. Přece jen jde o případné náklady plynoucí z možné zmetkovitosti a samozřejmě jde o bezpečnost pasažérů. Velký vliv na uplatňování zásad kvality v novodobé historii měla privatizace Škoda Auto ze strany koncernu Volkswagen, který velmi tlačil a tlačí na zajištění kvality výroby. A vedle automobilového průmyslu se pochopitelně vysoce dbá na kvalitu a bezpečnost v oblasti letectví a kosmonautiky. Následně bych jmenovala právě obor potravin, a to skutečně od zemědělství až po stravování. Celý řetězec je dobře ošetřen jak z hlediska legislativních požadavků, tak z hlediska případných certifikací, jako jsou certifikace podle norem ISO 22000, BRC, GLOBALG.A.P. a dalších. A přestože se hovoří o dvojí kvalitě potravin, jsme jako odborníci na kvalitu převážně toho názoru, že český spotřebitel má širokou možnost výběru kvalitních potravin jako nikdy předtím. Tudíž obor zemědělství, potravinářství, obchod vnímáme z pohledu zajištění kvality a zlepšování velmi dobře.

Zuzana Flalová

Arašidy byly závadné

(fia) – Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) ve spolupráci se středoevropskými celníky nevypustila na vnitřní trh České republiky téměř 18 tun arašidů z Číny. U potravin Peanut in shell 9/11 analýza prokázala překročení maximálního limitu pro přítomnost aflatoxinů. Ty vznikají jako produkt metabolismu plísní a řadí se ke karcinogenním lát-

kám, uvedl v tiskové zprávě mluvčí inspekce Pavel Kopřiva. Kontrolori zadrželi zásilku 17 820 kg arašidů. „Jednalo se o šarži s označením 3700/131590213, jejímž dovozcem do České republiky je Hosova obchodní společnost spol. s r. o. Inspekce vložila informaci o zjištění do evropského systému rychlého varování RASFF“, sdělil Kopřiva.

Mimořádné použití jedu

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) po dohodě s Ministerstvem zemědělství vydal v prvním zářijovém týdnu nařízení o mimořádném použití jedu na hraboše. Povolena je zvýšená dávka do nor. Na konkrétních pozemcích je možná i aplikace rozhozem, ale pouze na základě rozhodnutí úřadu. Mimořádné použití je povoleno na pozemcích, kde byl dosažen nebo překročen pětinašobek prahu škodlivosti hraboše. Uvedla to v tiskové zprávě mluvčí ÚKZÚZ Ivana Kršková.

Oldřich Přibík

Populace hrabošů u nás kontinuálně stoupá již od května. Celorepublikový průměr intenzity hrabošů v srpnu meziměsíčně stoupl o 68 procent a zjištěno bylo 1168 aktivních východů z nor na hektar, což odpovídá 5,8násobku prahu škodlivosti. Extrémní výskyty hrabošů podle Krškové v průměru přesahují 17násobek prahu škodlivosti. Nejvyšší dosažený násobek byl v srpnu v okrese Kladno, kde byl na 108násobku prahu škodlivosti.

Zemědělci musejí plánovanou aplikaci jedu Stutox II oznámit ÚKZÚZ a myslivcům, případně uživatelům honitby, nejpozději tři dny předem. Zemědělský ústav bude dodržování podmínek pro aplikaci kontrolovat s ohledem na snížení rizik na další živočichy. Mimořádné nařízení je v planosti až do 31. prosince letošního roku.

Podle zemědělského ústavu se situace s přemnoženými hraboši nepodařilo zvládnout jinými pro-

■ Klíčové informace

- ÚKZÚZ povolil mimořádné použití zvýšené dávky jedu na hraboše do nor.
- Extrémní výskyty hrabošů v ČR v průměru přesahují 17násobek prahu škodlivosti.
- Nejvyšší dosažený násobek byl v srpnu v okrese Kladno, a to 108násobek prahu škodlivosti.
- Přemnožení hraboši letos poškodili ve Středočeském a Ústeckém kraji 80 až 90 % úrody.

středky a hrozí další vysoké hospodářské škody, zejména u ozimých plodin. Přemnožení hraboši letos poškodili ve Středočeském a Ústeckém kraji 80 až 90 procent úrody. Pohybují se také v blízkosti domů a vzniká riziko přenosu chorob z hraboše na člověka. Navíc není možné s jistotou určit, kdy a kde se uskuteční nevratný a zásadní populační pokles hraboše, uvedla Kršková.

Česká společnost ornitologická (ČSO) se domnívá, že rozhodnutí je výsměchem nedávno schválenému záchrannému programu pro kriticky ohroženého sýčka. Pro tuto malou sovu, která se

hraboši živí a polyká je vcelku, jsou hlodavci přiotrávení Stutoxem snadnou kořistí a zároveň extrémním nebezpečím, přímo směřujícím k vyhynutí této malé sovy, které v ČR zbývá posledních sto až 130 párů, uvedla společnost v tiskové zprávě.

„Největší nebezpečí hrozí sýčkům v jádrové oblasti na pomezí středních a severních Čech, kterým se letos velmi dařilo právě díky nadměrnému množství hrabošů. Vyvedli rekordních 95 mláďat,“ uvedl ředitel ČSO Zdeněk Vermouzek.

Hraboši se v Česku přemnožili už dříve, z boje proti nim se stalo

loni politikum. ÚKZÚZ loni v létě povolil rozhoz jedu na povrch půdy na velké části území ČR. Ministerstvo zemědělství ale po vlně kritiky ochránců přírody a ministerstva životního prostředí účinnost povolení pozastavilo. Později se po plošné aplikaci jedu na Moravě našlo skoro 80 uhynulých zajíců a několik bažantů, u kterých testy prokázaly zbytky jedu. Součástí Stutoxu II je toxický fosfid zinku. Letos v červenci ústav s odkazem na údaje státních veterinářů a ornitologů ohlásil, že se nepotvrdily obavy, že na jed proti hrabošům budou plošně umírat jiná zvířata, jako jsou sovy nebo zajáci.

Okresy, kde ústav nedoporučuje zakládat porosty meziplodin kvůli zvýšenému počtu hrabošů, jsou Blansko, Chomutov, Jičín, Kladno, Litoměřice, Louny, Mělník, Most, Nymburk, Rakovník, Ústí nad Orlicí, Beroun, Hradec Králové, Kutná Hora, Mladá Boleslav, Olomouc a Znojmo. K dnešnimu dni podle Krškové přibyl okres Kolín.

Chránit také půdu

(fia) – Lidovci chtějí do ústavní novely na ochranu vody dát větší důraz na ochranu půdy a krajiny. Uvedl to na tiskové konferenci po předání petice Voda nad zlato zástupcům Sněmovny předseda KDU-ČSL Marian Jurečka. Pod petici je podle něj podepsáno na 21 tisíc lidí. Petice volá po změně ústavy, aby tyto přírodní zdroje více chránila. V současné době se čeká na finální znění ústavní novely podobného tématu, kterou předložil Ministerstvo zemědělství.

Podle předchozích vyjádření by mělo ministerstvo tyto návrhy do novely zapracovat. Jurečkovi se nelíbí, že ministerstvo plánuje změny ústavy předložit jako poslancecký návrh, tedy bez řádného připomínkového řízení, dodal. V petici lidé chtějí změnu nejvyš-

ších českých zákonů. „Voda je nenahraditelnou surovinou, bez které není možný život. Úrodná půda je základním předpokladem pro zemědělství a obživu obyvatel. Země nám byla svěřena, abychom o ni pečovali a předali ji našim dětem a vnoučatům. Chceme ji chránit nejvyšším základem České republiky, Ústavou ČR,“ stojí v textu petice. Sněmovna v červnu odložila do poloviny září debatu o poslanceckých návrzích na ústavní ochranu vody a půdy a na právo na pitnou vodu. Rozhodla se tak vyčkat právě na vládní ústavní zákon, který slíbil předložit ministr zemědělství Miroslav Toman. Uvedl tehdy, že by chtěl do vládní předlohy zapracovat v nějaké míře i poslancecké návrhy a usilovat o dosažení shody.

Kraj proplatí škody

(opr, čtk) – Zlínský kraj proplatí třem žadatelům škody, které jim způsobila vydra říční a vlk obecný. Zatímco vydra ulovily ryby na Vsetínsku, vlci rozsápali na Vsetínsku a Zlínsku několik ovcí a jehně. V součtu kraj vyplatí náhradu více než 49 tisíc korun, řekl novinářům hejtman Jiří Čunek.

Náhrady za škody způsobené zvláště chráněnými živočichy proplácí hejtmanský dlouhodobě. Peníze dostává ze státního rozpočtu. Většinou jde o škody způsobené vlkem, bobrem, vydrou, kormoránem, medvědem nebo rysem. Letos už takto Zlínský kraj vyplatil téměř 1,6 milionu korun.

Vydra i vlk patří mezi zvláště chráněné živočichy. Loni přesáhla celková proplacená částka ze strany kraje 2,4 milionu ko-

run. Za škody způsobené bobrem to bylo 888 536 korun, kormoránem 589 836 korun, vydrou 429 385 korun, medvědem 300 760 korun, vlkem 218 285 korun a rysem 9500 korun. Lidé mají na náhradu škody způsobené zvláště chráněnými živočichy nárok ze zákona.

Podle krajské radní Margity Balaščíkové zažádala o proplacení škod způsobených vydrou vsetínská organizace Českého rybářského svazu. Jde o částku 14 854 korun. „Vlk obecný potíhal soukromému chovateli v Halenkově ovcí a jehně, tomu proplatíme 9500 korun. Další škodu napáchal vlk obecný chovateli ve Štítně nad Vláří, kterému usmrtil čtyři ovce. V tomto případě byla škoda vyčíslena na 24 875 korun,“ uvedla Balaščíková.

Odmítají ...

(Dokončení ze str. 1)

Méně peněz by mělo plynout do Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF), Programu rozvoje venkova a také na boj s kůrovcem či suchem. „Ve skutečnosti bude potřeba rozpočet ve srovnání s letošním rokem ještě navýšit,“ řekl. Podle něj zemědělství by mělo být jedním z příjemců peněz z Fondu obnovy, který připravuje EU na podporu ekonomiky v souvislosti s koronavirovou krizí. „Prostředky vyčleněné v rámci Fondu obnovy bude nutné předfinancovat, což přinese další nároky na státní rozpočet,“ upozornil Pýcha. I proto je podle svazu nutné minimálně zachovat nebo spíš navýšit stávající množství peněz pro obor.

Pýcha uvedl, že svaz požádal premiéra Andreje Babiše, aby v příštích letech šlo z fondu do Programu rozvoje venkova na investice řádově 15 miliard korun. Fond by pro ČR měl podle odhadů obsahovat 180 až 200 miliard korun. „Jsme přesvědčeni o tom, že prostředky budou smysluplně a dobře využity,“ řekl Pýcha. Podle něj to pomůže ČR zvýšit soběstačnost ve výrobě a produkci potravin. Poukázal na desáté kolo PRV, do něhož přišly požadavky na deset miliard korun. „Ukázalo se, že zemědělci jsou připraveni investovat v sektorech, v nichž není ČR soběstačná,“ prohlásil.

Zemědělský svaz rovněž vyzval k narovnání podmínek státní pomoci podnikům po koronavirové

krizi. Na pomoc totiž podle zemědělců nemají některé podniky, které se zabývají rozličnými oblastmi, nárok. Zejména ty, které se orientují na finalizaci výroby, přičemž dříve se je stát k těmto činnostem snažil motivovat. Jde řádově o desítky podniků, které vzhledem ke svému propojení a jednotné administrativě rozličných úseků nemají nárok na určité podpory. Předseda ZD Rosice u Chrásti Václav Blažek vysvětlil, že podnik hospodář na výměře zhruba dva tisíce hektarů. Je rozdělen do pěti úseků, které se ekonomicky vyhodnocují. „Pokud bychom měli například jen rostlinnou výrobu, řadíme se mezi podniky, které by měly nárok na podporu. Dalším úsekem je živočišná výroba, kdybychom existovali jako jeden subjekt s živočišnou výrobou, stačilo by nám 40 až 45 pracovníků a měli bychom ná-

rok na odpuštění daní a další věci. Dalším subjektem je zpracovatelská činnost, kde je 20 pracovníků. Opět, kdyby to byl samostatný subjekt, může si uplatnit požadavek na odpuštění daní,“ shrnul s tím, že takto však o všechny tyto možnosti přicházejí a ztrácejí tím svoji konkurenceschopnost.

Pýcha rovněž poukázal na návrh ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové, podle něhož by se měly snížit odměny ústavních činitelů a měly by být navázány na minimální mzdu. „Vzhledem k tomu, že zvyšování minimální mzdy je politickým rozhodnutím a není navázáno na skutečnou ekonomickou situaci v zemi, jak v minulosti navrhovali zaměstnavatelské svazy v rámci tripartity, máme obavu, že povede k populistickým rozhodnutím. S takovýmto krokem nemůžeme v žádném případě souhlasit,“ prohlásil Pýcha.